

SOUKROMÉ REÁLNÉ GYMNÁZIUM PŘÍRODNÍ ŠKOLA, O.P.S.

SPOŘICKÁ 34/400, 184 00 PRAHA 8 – DOLNÍ CHABRY, TEL.: 233 544 563, 603 995 726
E-MAIL: PRIRODNISKOLA@ATLAS.CZ, WEBOVÉ STRÁNKY: WWW.OSF.CZ/PRIRODNI.SKOLA

Expedice 2002

Průzkum pomístních jmen ve Strmilově a přilehlých obcích

**Karolína Janoutová, Martin Pešek,
Petra Kodišová, Alexandra Brabcová**

Praha 2002

Úvod

Po dobu Expedice jsme se zaměřili na sběr pomístních jmen ve Strmilově a k němu přilehlým vesnicím (Leština, Palupín, Česká Olešná, Malý Jeníkov).

Pomístní jména jsou jména, která používají místní obyvatelé k pojmenování okolí své obce. Zvláště pak jsou využívány zemědělci, kteří je používají ke své práci.

Mapování pomístních jmen není důležité pouze z jazykového hlediska, ale i z hlediska historického, jelikož jednotlivé názvy mohou přiblížit situaci a dobu, podle níž byly pojmenovány.

Terénní část výzkumu proběhla od 3. do 16. června roku 2002. Zpracovávání proběhlo od 18. do 25. června.

Poděkování

PhDr. Libuši Olivové - Nezbedové za odbornou pomoc

Mgr. Františku Tichému za odbornou pomoc

Mgr. Janě Lukáškové za korekci

Haně Havlůjové za pomoc v terénu

Mgr. Jiřímu Kubelkovi za umožnění práce na počítačích ZŠ Spořická

Mgr. Jakubu Mrázkovi za pomoc v terénu

Miloslavu Vovsovi za technické zajištění Expedice

Mgr. Márii Lazarčíkové za pomoc v terénu

Markétě Jiráčkové za pomoc v terénu

Ing. Pavlu Jakobemu za pomoc v terénu

a všem respondentům, bez nichž by se náš výzkum nemohl uskutečnit.

Cíle

- 1) Shromáždit co nejvíce pomístních jmen ve zkoumané oblasti, zjistit vlastnosti objektů, ke kterým se vztahují.
- 2) Zjistit názvy místních částí.
- 3) Vytvoření mapy pomístních jmen.
- 4) Rozdělit jména do kategorií:
 - a) podle objektů, které označují (např. pole, louka, ...)
 - b) z hlediska jazykového
 - c) podle významu názvů
- 5) Sepsat stručnou charakteristiku a historii.
- 6) Předat výsledky Ústavu pro jazyk český AV ČR.

Metodika

- 1) Zjištění stručné historie a základních informací o mapované oblasti
- 2) Zjištění vývoje názvů obcí
- 3) Sběr jmen v terénu, zaznamenávání jmen do předem připravených tabulek a map
- 4) Zpracovávání a rozdělení do kategorií
- 5) Vytvoření mapy pomístních jmen

Seznam informátorů

Strmilov

Hrbková - Nová 254, 46 let
Chmelníková - Kunžatická 36, 88 let
Jakubková - Pivovarská 50, 63 let
Madlová - Braná 59, 56 let
Lovetínský - Sportovní 407, 41 let
Pavlová - Jiráskova 84, 80 let
Urbánková - Strmilov 262, 80 let
Emmer - Obecní úřad , 66 let

Malý Jeníkov

Hajný - Malý Jeníkov 19, 70 let

Česká Olešná

Novák - Č. Olešná 25, 77 let
J.Antonín - Č. Olešná 26, 61 let
Krejcarová - Č. Olešná 65, 66 let
Liška - Č. Olešná 64, 77 let
Hakl - Č. Olešná 29, 71 let
Cejn - Č. Olešná 38, 60 let

Palupín

Hájek - Palupín 50, 77 let
Stárová - Palupín 14, 43 let
Bartáková - Palupín 9, 80 let

Leština

Malá - Leština 10, 70 let

Výsledky

Charakteristika kraje

Okolí Strmilova je kopcovité, nejvyšším bodem jeho okolí je Dubský Vrch, který leží v nadmořské výšce 584m, ve vzdálenosti necelých 2km od Strmilova. Městem protéká Hamerský potok, který se nedaleko za městem vlévá do rybníka Hejtman.

Historie

Strmilov

Strmilov leží na pomezí Čech a Moravy v nadmořské výšce 558 m. Vyšší poloha ukazuje na chladnější podnebí.

Stráže, které byly "stavěny" u hraniční čáry, se staly základem pozdějších osad a měst. K původní strmilovské stráži přibyli osadníci, a tak vznikla osada sv. Ondřeje (její jméno se však nezachovalo, ale domíváme se, že nesla jméno jako nynější Strmilov). Počet obyvatel se zvyšoval a na severu vznikla nová osada Strmilov. Zmíněnou osadu tvořila vnitřní část města: Náměstní Brána, část Studenské ulice, Černá ulice a Dlouhá ulice, také část Podolí, Příhonu, Pivovarské a Hradecké ulice. Nejstarší písemná zpráva o Strmilově pochází z roku 1255, pravděpodobně krátce po jeho založení. Strmilov je v ní nazýván "villa sen territorium".

Před rokem 1255 darovala manželka Jindřicha z Hradce újezd Řádu Německých rytířů, ale preceptor Ludvík dar vrátil.

Strmilov byl roku 1294 jmenován "villa Forensis", tj. trhová ves. Jelikož byl poctaven na kopci, název bývá mylně pokládán za odvozené jméno ze slova strmý. Ale název Strmilova byl pravděpodobně od staročeského osobního jména Střemil.

V roce 1385 je nazýván městečkem "cum oppido Stremilow". Za městečko byl vyzdvižen Heřman z Hradce a získal znak, který je doložený na pečetích z 18. století. Na modrém štítě je zlatá pětilistá růže pánů z Hradce s červeným středem a zelenými lístky.

Roku 1354, kdy se dělil majetek Oldřicha z Hradce připadl Strmilov k telčskému panství Zachariáše z Hradce, tedy na Moravu.

Do roku 1751 byl Strmilov součástí Bechyňského kraje, po jeho rozdělení byl v kraji Táborském.

Strmilovskou pozoruhodností jsou úzké spojovací uličky mezi domy. Sloužili nejen k vymezení jednotlivých usedlostí, ale měly obranný a bezpečnostní význam. Umožňovaly obyvatelům co nejrychleji se dostat do chráněného středu města. Bylo snadné je zahradit a tak zabránit postupu nepřítele do středu města. Z každého domu na

náměstí byly prokopány sklepy v dlouhé podzemní chodby. Chodby sloužily k ukládání zboží v době válečného nebezpečí nebo v případě požárů.

Do konce 17. století se dochovaly kusé zprávy, a proto o tehdejší podobě města můžeme pouze spekulovat.

V letech 1605 až 1646 řádil mor. Ani útrapy 30-ti leté války se Strmilovu nevyhly. Koncem dvacátých let zde pobývalo 6 měsíců vojsko s generálem Antoniem Brudcem, které způsobilo škody za 250 zlatých.

Počet obyvatel se důsledkem nemocí a války snížil. Někteří utekli na Moravu, k Telči. Roku 1580 žilo ve Strmilově 117 osedlých.

V seznamu osedlých z počátku sedmnáctého století se objevují jména jako Fráček, Kazda, Krupička, Mouca, Češka, Máto, Vondráček, Dlupal, Novotná, Kovář, Kafka, Fiala a další.

Roku 1684 byla svolaná zemská hotovost. Strmilov na ni měl platit měsíčně 9 zlatých. Hradecká hotovost bojovala proti Turkům, zatímco saské vojsko zatím město zcela vyjedlo.

V té době došlo ke změně vrchnosti, Strmilov vlastnili Lichtensteinové.

JZD Strmilov

V roce 1961 bylo JZD Strmilov sloučeno s družstvy Leština a Nová Olešná a přijalo název JZD Vysočina. Později bylo připojeno i JZD Malý Jeníkov a palupínský statek. V devadesátých letech vzniklo jako nový právní subjekt po transformaci zemědělské družstvo Strmilov. K 31.12.1999 pracovalo v družstvu 22 členů a 20 zaměstnanců. JZD obhospodařuje 1360 ha zemědělské půdy a 47 ha lesa.

Malý Jeníkov

Nejstarší názvy obce jsou z roku 1358, kdy je uváděn latinský název obce "Genykov minus", dále z roku 1371 název Jeníkoviczie, z roku 1417 Malý Jeníkovez. Z tohoto výčtu lze usuzovat, že obec je téměř 700 let stará.

Na znaku M. Jeníkova spatříme "krojidlo" (krojidlo je součástí pluhu a slouží k odřezávání půdy). Nejen obecní znak, ale i názvy polních tratí např. " Na radlinách" svědčí o zemědělském rázu této obce.

Malý Jeníkov byl spojován s Velkým Jeníkovem. V roce 1364 byl Malý Jeníkov opět oddělen od Velkého Jeníkova. V roce 1416 byl vložen do desky Jana z Leskovce a brzy potom připojen k Hornímu Meziříčí. Bylo provedeno několik změn v majitelích. Hodějovských z Hodějova, Hozlanerů, paní Anna Zednická z Neukirchemu, Václav Fr. Panoma, pan Antonín Fr. z Deblína, hrabě Vojtěch z Vrbna, pan Jan

Jindřich Karel z Osteina, Bedřich z Dalbergů.

Česká Olešná

První záznamy jsou v roce 1349, kdy Č. Olešná patřila částí na Moravu až do 1.2.1949, kdy byla připojena ke zdejšímu okresu. Bývala to tvrz, kterou roku 1513 drželi bratři Hynek a Jindřich z Vydří. Po několika změnách se roku 1563 stává majitelem Jindřich Řečický z Řečice, v letech 1608-1619 Václav Koňas z Vydří. Roku 1810 koupil velkostatek francouzský šlechtic Josef Laboriette c.k. komorník. A roku 1867 jej prodal Karlu Lenertovi, 1892 koupil statek Karel Brdlík. Roku 1948 byla část majetku státem rozparcelována a část předána státním statkům.

Je zde ústav sociální péče pro dospělé ženy. Na mostě ve vsi je kaplička z konce 18. století se sochou sv. Jana Nepomuckého, na silnici ke Strmilovu stojí kaple Panny Marie s barokním oltářem také z 18. století.

Palupín

Leží v nadmořské výšce 629 m.

První zmínka pochází z roku 1368. Statek přecházel z ruky do ruky. V roce 1884 byl statek odprodán Vilému Schulzovi, nájemci dvoru.

V roce 1924 byly v provozu dvoutřídní škola, fara, obecní chudobinec, hasičská zbrojnice, lihovar a škrobárna.

Při sčítání lidu v roce 1921 měla obec 305 obyvatel, kteří se živilí především zemědělstvím, tkalcovstvím a perleťářstvím.

Na západním okraji obce stojí kostel sv. Václava, který byl postaven roku 1617 Jindřichem Václavem Radkovcem z Mírovic. Zdejší škola byla založena roku 1788 rytířem Benediktem z Rittersteinů, ale již v roce 1974 byla škola pro nedostatek žáků uzavřena.

V roce 1953 bylo ve dvou etapách založeno JZD.

Leština

Název je odvozený od lískových keřů, kterých je v okolí mnoho.

První zmínka je datována od roku 1364. Od počátku patřila hradecké vrchnosti, roku 1693 se stala součástí Kunžackého panství. Od roku 1849 byla samostatnou obcí a do roku 1959 k ní patřil ještě Suchdol, avšak byla vždy přiškolená ke Strmilovu.

V roce 1910 žilo v Leštině 161 obyvatel, ale v důsledku nedostatku práce osídlení postupně klesalo. V roce 1962 zde žilo 84 obyvatel a v roce 1999 pouze 13.

Názvy ulic ve Strmilově

<u>Název ulice</u>	<u>vysvětlení názvu</u>
Hradecká	vede na Hradec
Kunžatecká	vede na Kunžak
Brana	stojí tam brána
Studenská	-----
Dlouhá	podle délky
Nová	podle stáří
Pod farou	podle blízkého objektu
Příkrá	prudké svažování
Příhon	-----
Obcizna	-----
Nivka	-----
Tyršova	podle příjmení
Sportovní	-----
Krátká	podle délky
Martínkova	podle jména
Studená	-----
Jiráskova	podle příjmení
Hluboký	podle hloubky
Zahradnická	-----

Třídění pomístních jmen z hlediska významového

Podle Vladimíra Šmilauera (použitá literatura č.1)

Strmilov

1. Obecné vztahy a vlastnosti
 - a) Poloha - relativní (115): Přední jitra
 - b) Vzdálenost - metaforicky (125): Amerika, Polsko, U Ameriky, V Americe
 - c) Velikost, rychlost- velký, velký, malý (131): Ve Vysokém, Velká, Malá
- vysoký, nízký hluboký (132): Vysoký, U Vysokého, Ve Vysokém, Hluboký, Hlubocej
 - d) Tvar, přímé označení - rovný, křivý, klikatý (143): Křivoklaty, Křivoklát
 - e) Tvar a jiné vlastnosti metaforicky - potrava (156) - Rohlík
 - f) Barva a podobné vlastnosti - barva (162) - Zlatá louka
- zakalenost (164) - Bahňák
- teplota vody (166) - Studensk
2. Země
 - a) Vyvýšeniny (211): U vrchů, Ve vrchu
 - b) Skály (215): Kameňáček
 - c) Vody - toky (284): V židově strouze
3. Rostlinstvo
 - a) Porosty - obecně (321): Háje, K háji
- mýcení lesa (326): Paseka
 - b) Rostliny - listnaté stromy neovocné (332): Pod bučkem, Na dubné, U tří břížek, U bříz, Ve volší, Dubáč, U březiny, Dubna, Dubná, U bučků
- stromy ovocné (333): Višňovce
- keře (334): Houšťata
 - c) Kulturní rostliny - zelenina (358): Zeliště
4. Zvířectvo
 - a) Plazi, ryby, obojživelníci (43): Pstruhovatý
5. Poměry majetkové a právní
 - a) Šlechtický a jiný svobodný majetek (53): Komorník, U Komorníka
 - b) Pojmenování podle osob - křesní jména (552): U sv. Ondřeje, Hynek, Adam
- příjmení (553): Radouchova, Jakubcovo, Urbánkovo, Jakubcovy, Svobodů, Bendů kaz, Špuláků, Ležábů, Doležalů, Průchovi, Svobodova, U Pazderů, Havlák, Šnajderák
6. Lidská práce (podle pracovního materiálu):
 - a) Nerosty - hlína (615): U staré cihelny

- b) Kulturní rostliny - Inářství (645): Pazderna, U pazderny
- c) Vojenství (67) - Ve vochozech
- d) Soudnictví (68) - Pod šibeňákem

7. Lidská díla

- a) Stavby církevní - boží muka (733): Boží muka
 - obrázky (734): U obrázků
 - kříže (735): U kříže
 - fara (736): Farské
 - hřbitovy (738): U mrčí, U hřbitova
- b) Stavby světské obytné a hospodářské-hospodářské budovy (746): Pod stájí

8. Duchovní život - historie

- a) Historické událost - vojenské tábory (861): Táborka

Malý Jeníkov

1. Obecné vztahy a vlastnosti

- a) Velikost, rychlost - vysoký, nízký hluboký (132): Ve Vysokým

1. Rostlinstvo

- a) Rostliny - stromy neovocné (332): U buku
 - stromy ovocné (333): Višňovce

2. Zvířectvo

- a) Domácí savci - kočka (459): U kocoura

3. Poměry majetkové a právní

- a) Pojmenování podle osob - příjmení (553): Na Šimánkovým, Koncetovo, U Truhlářů, Kotrčův mlýn, Kočarův mlýn, U Špuláků, Uštěpánků

4. Lidská díla

- a) Obecná jména sídlišť (71): Na obci

Palupín

1. Obecné vztahy a vlastnosti

- a) Poloha - relativní (115): Přední lesy

2. Země

- a) Vyvýšeniny (21): Za kaplí

- Skály (215): Ve skalici, U skály
- b) Půda - suchá půda (258): Suchá louka
- 3. Rostlinstvo
 - a) Rostliny - stromy ovocné (333): Višňovce
- 4. Zvířectvo
 - b) Savci - koza (455): Kozina
- 5. Poměry majetkové a právní
 - a) Pojmenování podle osob - příjmení (553): Petrovo, Bartákovo, Šulcovo, Průchovo, Šulcák, U Buršový skály
- 6. Lidská práce (podle pracovního materiálu):
 - a) Kulturní rostliny - pivovarství (646): Pivovarský
 - b) Zvířata volně žijící - čižba (652): Číhadlo
 - c) Vojenství (67): Strážnice
- 7. Lidská díla
 - a) Obecná jména sídlišť existujících i neexistujících (71): Za humny
 - b) Stavby církevní - kříže (735): U kříže, Pod křížkem

Česká olešná

- 1. Obecné vztahy a vlastnosti
 - a) Poloha - relativní (115): Dolní lístek, Dolní rybník, Horní lístek, Horní rybník, Přední
 - b) Vzdálenost - metaforicky (125): V Americe
 - c) Velikost, rychlost- velký, hrybý, malý (131): Malej klín, Velkej klín
 - d) Barva a podobné vlastnosti - teplota vody (166) - Radouch
- 2. Země
 - a) Vyvýšeniny (211): Ve vršcích, Zlámaný vršek, Ve vrškách
 - b) Vhloubené tvary (23): Klaniště
 - c) Složení půdy - kámen (263): Kámen
 - d) Kulturní půda (27): Na nivě
- 3. Rostlinstvo
 - a) Porosty - obecně (321): U lesa, V hájku
 - b) Rostliny - listnaté stromy neovocné (332): Pod lipky, Topěle
- keře (334): Trnkovce, Trukovce
 - c) Louky (36): V loučkách
- 4. Zvířectvo
 - a) Ptáci - holub (462): Holub

5. Poměry majetkové a právní
 - a) Pojmenování podle osob - příjmení (553): Bednářeček, Martinovský, Vaňkova studánka, Máchova humna, Trnů vrch, U Sosníčků, Vaňků les
6. Lidská práce (podle pracovního materiálu):
 - a) Nerosty - hlína (615): U staré cihelny, Cihelna
 - b) Kulturní rostliny - mlynářství (641): Ve mlýnku, Ve mlejniku
7. Lidská díla
 - a) Stavby církevní - kaple (732): Kaplička, Na kapliče
- kříže (735): U kříže
- fara (736): Farské
 - b) Hranice (761): Hraničák

Leština

1. Obecné vztahy a vlastnosti
 - a) Tvar, přímé označení - oblý, okrouhlý (142): Na okrouhlice
- rovný, křivý, klikatý (143): Křivoklát
 - b) Starý, nový (18): Novej
2. Země
 - a) Vyvýšeniny (211): V hoře, Pod horou, Vršek
 - b) Vody - toky (284): Kohoutí strouha
3. Rostlinstvo
 - a) Rostliny- keře (334): Jalovčina
4. Zvířectvo
 - a) Ptáci - slepice(461): Kohoutí strouha
5. Poměry majetkové a právní
 - a) Pojmenování podle osob - příjmení (553): Dvořáků
 - b) Jména čestná i přezdívková - obecná (561): Komorník

Třídění pomístních jmen z hlediska jazykového

Strmilov

Názvy rodu mužského

tvoří se koncovkami:

-ík: Komorník, Rohlík

-an: Hejtman

-áč: Dubáč

-ek: Kameňáček, Hájek, Šejbek, Hynek, Klátoveček

-ák: Adamák, Šibeňák, Houbovák, Šmajchák, Bahňák, Havlák

-ách: Výtrách

-ov: Radouchov

-ec: Klátovac

-áj: Háj

bez koncovky:

: Vrch

Názvy rodu ženského

tvoří se koncovkami:

-a: Jitra, Penta, Šejba,

-ka: Padělka, Táborka, Paseka, Amerika, Klechtačka, Morávka

-na: Dolina, Dubna, Obzina, Brana, Pazderna, Hejtna

-ce: Strážnice

Názvy rodu středního

tvoří se koncovkami:

-í: Dobucí, Podolí, Verpání, Volší

Názvy množného čísla

: Kaza, Vochoze, Višňovce, Šejby, Křivokláty, Cimervaldy, Houšťata

Názvy v tvaru přídavných jmen

1)Povrchový útvar a povaha půdy:

: Vysoký, Hluboký, Velká, Malá

2)Stáří objektu:

:Nový

tvoří se příponami:

-ova: Holsova, Svobodova, Hakubcova, Máchova

-ovi: Průchovuši

-ovo: Urbánkovo

-ovy: Jakubovy

-oví: Doupníkoví

-ův: Bendův

bez přípon:

-á: Pivovarská, Studenská

-ů: Svobodů

Složené názvy

-Pod: Podstájí

Vlastnostní přídavné jméno

1)geomorfologický charakter:

: Velká ,Sejba

2)poloha ve vztahu k jiným částem:

: Přední jitra, Černý kříž nahoře, Černý kříž dole, Zlatá louka

Přivlastňovací přídavné jméno ve spojení s podstat jménem:

: Máchova ulička, Farské rybník, Bendův kaz, Svobodův pole, Průchovi pole, Svobodova louka, Jakubovo pole, Vrbánkovo pole, Jakubovy louky, Holsova louka, Doupníkovy rybníky, Studenská ulice

Názvy z předložkových pádů tvoří se předložkami:

1)v genitivu

U: U mrčí, U vrchu, U Ameriky, U Vysokého, U Komorníka, U Spuláků, U třech břížek, U jitry, U bříz, U hřbitova, U buček, U Kaštanů, U obrázků

2)s lokálem

V, Ve: Ve volší, Ve vysokém, V jitrách, V židově strouze, V kazu, Ve vysokým, V padělkách, V ochozech, Ve vysoký, Ve vochozech, V Americe

3)v instrumentálu

Pod: Pod Šibeňákem, Pod bučkem

4)v lokálu

Na: Na dubné, Na zájezku, Na Šibeňáku, Na příhoně, Na Podolí

Více slovné pomístní názvy ze dvou nebo více slov:

: Zlatá louka, Boží muka, V židově strouze, Černý kříž nahoře, Černý kříž dole

Česká Olešná

Názvy mužského rodu se odvozují koncovkami:

-ín: Popelín

-ek: Bednářeček, Zámeček

-áč: Ticháč

-ák: Hraničák

bez koncovek:

: Tumaperk, Holub

Názvy ženského rodu

se tvoří koncovkami:

-ka: Kaplička

-a: Kovárna, Cihelna, Kleveta

Názvy středního rodu

se tvoří koncovkami:

-e: Planiště

Názvy množného čísla

: Topěle, padělky, klevety, trnkovce

- Názvy v tvaru přídavných jmen tvoří se příponami:
 -ova: Vaňkova, Trnkova
 -ký: Zámecký, Martinovský
 -ný: Zlámaný
 -ů: Trnů, Vaňků
 poloha pojmenované části ve vztahu k jiným
 částem:
 : Horní lísek, Dolní lísek, Přední louka, Horní rybník, dolní rybník,
 Malý klín, Velký klín
- Přivlastňovací přídavná jména ve spojení s přídavným
 jménem:
 : Vaňkova studánka, Trnků vrch, Martinovský les, Trnkova pole,
 Vaňků les
- Názvy z předložkových pádů tvoří se pomocí předložek:
 1) v genitivu
 U: U Sosníčků, U lesa, U kříže, U ževrů, U Nastejřů
 2) s lokálem
 V, Ve: V hájku, Ve mlýnku, Ve vrších, Ve mlejniku, V loučkách
 3) v lokále
 Na: Na vrškách, Na nivce
- Více slovné pomístní názvy vznikly ze dvou nebo více slov:
 : U staré cihelny

Leština

- Názvy rodu mužského tvoří se pomocí předložek:
 -át: Křivoklát
 -ík: Kpmorník
 -ek: Vršek
- Názvy rodu středního tvoří se příponami:
 -e: Cestlice
 -na: Jalovčina
- Názvy množného čísla
 : Blaniščata
- Názvy v tvaru přídavných jmen tvoří se příponami:
 -ů: Dvořáků

Přivlastňovací přídavná jména ve spojení s přídavným jménem
: Dvořáků pole

Názvy z předložkových názvů tvoří se pomocí předložek:
1) s lokálem
V, Ve: V kopci, V jitře, V hoře, Ve ochzech
2) v instrumentálu
Pod:
3) v lokále
Na: Na padětku, Na nivce, Na lopatě

Více slovné pomístní názvy vznikly ze dvou nebo více slov:
: Kohoutí strouha

Malý Jeníkov

Názvy rodu ženského tvoří se pomocí koncovek:
-e: Cestlice

Názvy v tvaru přídavných jmen tvoří se pomocí přípon:
-ovo: Koncetovo
-ův: Kečárův, Kovrčův

Přivlastňovací přídavné jméno ve spojení s podstatným jménem:
: Koncetova louka

Názvy z předložkových spojení tvoří se pomocí předložek:
1) v genitivu
U: U Buku, U Truhlářů, U hrušky, U Špuláků, U kocoura, U Štěpanků, U Kulářů
2) s lokálem
V, Ve: Ve Vysokym
3) v lokálu
Na: Na Obci, Na Šimankovym, Na Srnovskym

Palupín

Názvy rodu mužského

-ák: Šulcák

-ek: Štumberek

tvoří se koncovkami:

Názvy rodu ženského

-a: Niva

-e: Strážnice

-ka: Macatinka

-na: Kozina

tvoří se koncovkami:

Názvy rodu středního

-o: Čihadlo

tvoří se koncovkami:

Názvy v tvaru přídavných jmen

-ovo: Petrovo, Bartákovo, Šulcovo, Průchovo

-ův: Kalcův

tvoří se pomocí příponou:

bez přípon:

: Suchá louka

Přivlastňovací přídavné jméno
jménem:

: Petrovo pole, Bartákovo pole, Šulcovo pole, Průchova louka,
Kalcův vrch

ve spojení s přídavným

Názvy z předložkových pádů

1) v genitivu

U: U Bartošovy skály, U skály, U kříže

2) s instrumentálem

Za: Za humny, Za kaplí

3) s lokálem

V, Ve: Ve višňovce, Ve Skalici

4) v instrumentálu

Pod: Pod křížem

5) v lokálu

Na: Na katovně

tvoří se pomocí předložek:

Vztahové modely

Vztahové modely nejsou kategorie jazykové, nýbrž spíše psychologické. Vystihují totiž odraz poznávacího vztahu pojmenovávatele k některému ze znaků objektivní reality, podle něhož je pak nazvána. Zaznamenala jsem tyto nejčastější kategorie:

1. kde objekt je
2. co se na místě nalézá
3. jaký objekt je
4. komu pozemek patří (patřil)

Třídění pomístních jmen podle objektů, k nimž se váží

Strmilov

Bývalé obce
Cimervaldy

Cesty

U mrcí, Boží Muka, V Leštině, U Palupínské cesty

Kopce

Havlák, Šibeňák, U tří břížek, U bříz, Na příhoně, Kameňáček, Vrch

Lesy

U vrchů (ve), Na dubné, U vysokého, Klátovec (eček), U obrázků, Ve vochozech, Strážnice, Ve Vysokém, Ochozi, Houbovák, Klatovec, Ve vysokém, Přední jitra, Pstruhovátý, Dubáč, Hájek, Ve vysokém, U kazu, K leštině, Vochoze, Háj, Višňovce, Za Pachtovím, Vysoký, U vysokého, Šnajderák, Šejbek, U bučků, U Bučků, (V) Ochozech, Na houšťatech

Les, pole

Višňovce

Louky

Zeliště, Na kodanský, V Židově strouze, Jakubcovy, Zlatá louka, Velká, Malá, Paseka, Pazderna, Na směnách, U staré cihelny, Svobodova, Holtsova

Louky, les

Houšťata, Na houštinách

Mlýn

U Špuláků, Špuláků, Ležábů, Doležalů zájezek, Hynek

Pole

Pod bučkem, Vochoze, Jakubcovo, Výtrách, U Ameriky, Na šibenáku, Hluboký, Na ochzi, Pod šibeňákem, Urbánkovo, Pazderna, V padělkách, Svobodů, Komorníka, Bendů kaz, U kazu, Dubna, U Sv. Ondřeje, U hřibitova, U kříže, U březiny, Šejby,

Křivoklaty, Křivoklát, Průchovy, (Na) Padělkách, Penta, Šejba, Velká Šejba, Táborka, Černý kříž dole, Černý kříž nahoře, U kaštanu, Otservi, Verpání, Pod stájí, Dubná, U pazderů, U Pazedry, Na pentách

Pole, lesy
V Šejbech, Jitra (v, u), V Jitrech, Radouchov, Kaza, U komorníka

Pole, louka
Dubna

Potok
Za kamenitým, Morávka

Rybníky
Hlubokey, Farský, Farské, Hluboký, Bahňák, Rohlík, Hluboký, Hejtman, Adam, Nový, Cestní, Dolníků, U zájezka, Doupníkovy

Samota
Radouchova, V Americe, V Šejbsch

Silnice
Studenská

Studánka
Klechtačka

Malý Jeníkov

Pole
Koncentovo, U Kubáčů, Na srnovský

Les
Na vysokým, Cetlice, Na obci

Mlýn
Kotrčův mlýn, Kočárův mlýn, U hrušky, U Špuláků

Louky
Na Šimánkovím

Statek
U Štěpánků, U truhlářů

Leština

Pole
Na padělku, Pod korun, Kohoutí strouka, Na lopatě, Dvořákovo, Na nivce

Les

V kopci, V hoře, Ve ochozech, Cestlice, Jalovčina, Blaniščata, Jitra, Na lopatě,
Vršek

Rybník

Novej, Křivoklat, Komorník

Louka

Na okrouhlici, Na lopatě

Palupín

Pole

Za humny, Suchá louka, Niva, Petrovo, Bartákovo, Šulcovo, Pivovarský, U kříže,
Pod křížem

Les

Čihadlo, Višňovce (ve), Strážnice, U Buršových skal, Ve skalici, U skály, Střední
lesy, Kalcův vrch, Kozika

Louka

Na Bezděkově, Kozika, Macatinka, Průchova

Rybník

Šulcák

Kopec

Kalcův vrch, Štímberek

Závěry

Strmilov

Lesy: jsou pojmenovávány podle vztahového modelu č.1 (kde objekt je). Nacházejí se v předložkovém spojení (např."U Komorníka"). Méně často se vyskytuje 2. vztahový model (co na tom místě je) (např. "Višňovce").

Pole: jsou nejčastěji pojmenovány podle 4. vztahového modelu (čí objekt je). Jsou tvořena přivlastňovacím podstatným jménem (např. "Jaku bovo"). O něco méně běžným způsobem je označení podle prvního vztahového modelu (kde objekt je) (např. "Na Vysokém").

Rybníky: jsou nazývány podle 4. vztahového modelu (čí objekt byl).

Setkáváme se se zkracováním původního víceslovného názvu na jednoslovné jméno např. Adamův rybník - Adamák

Pro názvy **LUK:** jsme neurčili charakteristický model.

Česká Olešná

Lesy jsou pojmenovávány podle 4. vztahového modelu (čí objekt byl) (např. "Vaňků les")

Pro **Rybníky** a **Pole** jsme neurčili charakteristické pojmenování.

Palupín

U **LESŮ** převažuje pojmenování podle 1. vztahového modelu (kde objekt je). Skládají se z podstatného jména a předložky (např. "Ve skalici"). Toto pojmenování platí i pro názvy **Polí** (např. "Za humny").

Leština

Pro názvy **Rybníků** jsme neurčili charakteristický vztahový model.

Lesy jsou nazývány podle 1. vztahového modelu (kde objekt je). Jména jsou tvořena podstatným jménem a předložkou (např. "V kopci")

Pole jsou pojmenovány podle 1. vztahového modelu (kde objekt je). Názvy jsou tvořeny podstatným jménem a předložkou (např. "Pod horou").

Malý Jeníkov-Závěry

Pole- Nejčastější pojmenování bývá podle vztahového modelu č.4 (čí objekt je) ("U Kubášů").

Pro **Lesy**- je charakteristické pojmenování podle vztahového modelu č.1 (kde objekt je) (např. "Na obci", "Ve Vysokym").

Použitá literatura

Šmilauer V.: Třídění pomístní jmen. Zpravodaj místopisné komise ČSAV č. 13, 1972, Praha 1972

Hosák L.: Pomístní jména v Čechách a na Moravě.

Olivová- Nezbedová L.: Pomístní jména v Čechách, Academia, Praha 1995

Profous: Místní jména v Čechách ČS akademie věd.

Popelová J.: Pomístní jména v katastru obce Kunžak, Pedagogická fakulta České Budějovice 1973.